

Thuja ×soeegaardii
– et nyt navn til en gammel hybrid

Thuja ×soeegaardii
– a new name for an old hybrid

FOLMER ARNKLIT

Illustration overfor:
Thuja plicata × standishii i Kórnik Arboretet. Foto: P. Kosiński

I det polske tidsskrift *Dendrobiology*, der udgives af det kendte Arboret i Kórnik ved Poznań, blev der i 2022 publiceret en artikel med ovennævnte titel. Forfatterne er Piotr Kosiński, Dominik Tomaszewski og Jerzy Zieliński, der alle har tilknytning til Arboretet i Kórnik.

De to førstnævnte er relativt ukendte dendrologer, der først har gjort sig bemærkede inden for de sidste 20 år. Kosiński har arbejdet med *Rubus* sammen med Zieliński, og Tomaszewski har arbejdet med *Quercus* og *Salix*, også sammen med Zieliński.

Jerzy Zieliński er den bedst kendte dendrolog af de tre. Han er nu en ældre herre på 80 år, født i 1943, og han har en lang række publikationer bag sig. Han har primært arbejdet med træer og buske, og blandt danske dendrologer er han kendt for at have samarbejdet med Knud Ib

Christensen om *Crataegus ×bornmuelleri* Zabel ex K.I.Chr. & Ziel.

Det er ikke specificeret, hvorledes de tre forfattere hver især har bidraget til artiklen, men fotografierne af træet og detaljerne er taget af Piotr Kosiński, og SEM-fotografierne af den øvre del af frøets vinger er taget af Dominik Tomaszewski. Så kan man jo gætte på, at Jerzy Zieliński har arbejdet med på teksten. Men det er kun to af personerne, der har lagt navn til beskrivelsen.

Selve beskrivelsen af den "nye" hybrid er ganske kortfattet:

***Thuja ×soeegaardii* J.Zieliński & P. Kosiński, nothosp. nova**, the hybrid between *Thuja plicata* Donn ex D.Don and *Th. standishii* (Gordon) Carrière.

Mere behøves der ikke, når forældrearterne er kendt.

Fig. 1. Det største, næsten 35 år gamle eksemplar af *Thuja plicata* × *standishii* i Kórnik Arboretet. De andre eksemplarer i Kórnik af denne hybrid har lignende silhuetter, tungt hængende laterale smågrene og relativt tynd svagt furet bark; efterår 2021. Foto: P. Kosiński.

Fig. 2. Barken af *Thuja plicata* × *standishii*, udsnit af stammen på fig. 1. Næsten samme type bark findes på det dobbelt så gamle modertræ i Göteborg Botaniske Have. Foto: P. Kosiński.

Men kunne de ikke have valgt et andet navn til den hybrid? Det er jo fuldstændig umuligt at holde rede på alle de vokaler. Jo, det kunne de sikkert godt, men deres formål med at bruge dette navn var at hædre Bent Frederik Søegaard, der var arboretforstander for Arboretet i Hørsholm fra 1968-1989.

Da jeg i 2021 blev præsenteret for artiklen, havde man kaldt hybridene *soegaardii*, og det ser meget tilforladeligt ud. Men eftersom manden hedder Søegaard, er man tvunget til at sætte et ekstra e ind, og det får det hele til at ligne noget fra et helt andet sprog.

Som titlen siger, er hybridene mellem *Thuja plicata* og *Thuja standishii* ikke nogen ny opfindelse. *Th. plicata* vokser i det vestlige Nordamerika, og *Th. standishii* er kun udbredt i Japan, så en spontan krydsning er udelukket.

I 1937 høstede man frø på *Th. standishii* i Forstbotanisk Have i Charlottenlund, og blandt de fremspirede planter var der en, der udmærkede sig ved sin sunde og livskraftige vækst. Denne plante blev senere studeret af Bent Søegaard, som bl.a. kunne vise, at den var resistent mod svampen *Didymascella thujina*, der kunne udrydde alle thujaplante på frøbedet.

Det viser sig, at planter fra Hørsholm var blevet givet til Botanisk Have i København. I 1952 havde Botanisk Have så afgivet materiale til Haven i Göteborg, og derfra var der i 1988 kommet stiklinger til Kórnik. Det er dette materiale, der er basis for artiklen.

Under tilblivelsen af denne artikel havde forfatterne henvendt sig til Botanisk Have i København for at få oplysninger om Havens eksemplarer af krydsningen. Der blev svaret, at man ikke havde personale, der kunne påtage sig en besvarelse.

Jeg blev også spurgt, men da jeg var blevet afskediget fra min stilling som

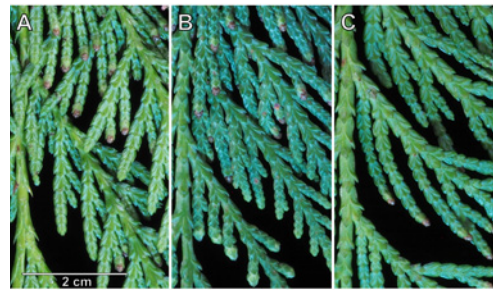

Fig. 3. Terminale smågrene med blade af *Thuja plicata* (A), *Th. plicata* × *standishii* (B) og *Th. standishii* (C); set oppefra. Foto: P. Kosiński.

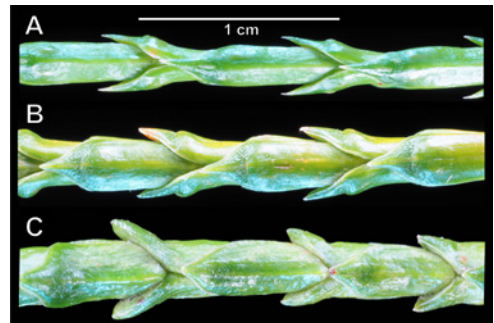

Fig. 4. Blade på primære skud af *Thuja plicata* (A), *Th. plicata* × *standishii* (B) og *Th. standishii* (C); set fra siden. Foto: P. Kosiński.

lektor emeritus ved Haven og var persona non grata hos lederen af Haven, var jeg afskåret fra at undersøge Havens arkiv. Den oprindelige plante findes ikke længere, og de nuværende blev givet af D.T. Poulsens Planteskole til Botanisk Haves 100-års jubilæum i 1974.

Forfatterne dokumenterer deres arbejde med fotografier af skudsystemerne på de to forældrearter og deres afkom. Der er billeder af de terminale smågrene set oppefra (fig. 3) og af de primære skud set fra siden (fig. 4), og der er billeder af kugler fra alle tre taxa. Og som før nævnt er der scanning-elektronmikroskop (SEM) billeder af den øvre del af en frøvinge. Det hele er forklaret i en tabel med de vigtigste forskelle mellem de tre taxa.

Ved at betegne deres beskrivelse som en nothospecies nova, opnås en række

Fig. 5. *Thuja xsoeegaardii*, et eksemplar der er udvalgt som typeeksemplar for denne nothospecies. *Kórnik Arboretet. Sect. XXXVI, inv. no. 53972, efterår 2021.* Foto: P. Kosiński.

fordele. Skulle man angive de korrekte forældre til hybriden, skulle man skrive *Thuja plicata* Donn ex D.Don \times *Thuja standishii* (Gordon) Carrière.

Ved at kalde hybriden *Thuja xsoeegaardii* Ziel. & Kosiński opnår de, at samtlige krydsninger mellem disse to arter, ikke blot F_1 , men alle kombinationer af frem- og tilbagekrydsninger, kan betegnes med dette navn. Ønsker man at navngive en variation inden for et nothotaxon, er det ikke længere en sag for botanikerne og deres *International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants*. Det reguleres af the *International Code of Nomenclature for Cultivated Plants*.

Blandt de personer, der takkes for deres medvirken, er Dr. Kit Tan ved Københavns Universitet. Hun har i mange år haft et samarbejde med Jerzy Zielński om floraen i det østlige Middelhavsområdet, hvor de i fællesskab har beskrevet flere nye arter, især af træer og buske.

Kit Tan har samlet oplysningerne om Bent Søegaards arbejde. Og især har hun gennemgået manuskriptet sprogligt, så det har fået et mere professionelt præg. Vi er jo alle sammen gode til engelsk, men ofte er vi bedre til at forklare end til at bruge det rigtige ord.

Det er ikke til at sige, hvor mange danskere, der er blevet bæret med at få en planteslægt eller -art opkaldt efter sig. I 1974 lavede lektor Alfred Hansen ved Botanisk Museum en oversigt i *Botanisk Tidsskrift*, hvor han opregnede 125 personer, der på daværende tidspunkt havde lagt navn til en planteslægt.

Fig. 6. En holotype, et herbarieeksemplar indsamlet fra det træ i Göteborgs Botaniske Have som repræsenterer typen af *Thuja xsoeegaardii*, KOR 55807 (digitaliseret på Institute of Dendrology PAS, Kórnik; tilgængelig på: <https://rcin.org.pl/dlibra/publication/267417>).

I dag er tallet meget større, og der er næppe nogen, der har det fulde overblik over, hvor mange artsnavne, der har op-rindelse i et dansk navn. Soeegaardii kan tages som et eksempel på, hvor vanskeligt det kan være at genkende et dansk navn, eller hvad med soerenodumii, hvis nogen skulle finde på det?

Det er glædeligt, at også udlændinge kan finde på at mindes en dansker for for-tjenstfulde gerninger. Det er et eksempel til efterfølgelse.

LITTERATUR

Piotr Kosiński, Dominik Tomaszewski, Jerzy Zieliński: *Thuja ×soeegaardii* (Cupressaceae) – a new name for an old hybrid. *Dendrobiology* 2022, vol. 87, side 113-121. Tidsskriftet udkommer 2 gange om året, men kun i elektronisk form.

På adressen: <https://doi.org/10.12657/denbio.087.008> er der et resume og et link til artiklen. Hele artiklen kan findes her: <https://www.idpan.poznan.pl/images/stories/dendrobiology/vol87/denbio087008.pdf>

HYBRIDEN I USA

I Europa er hybridene mellem de to thuja arter nærmest en dendrologisk kuriositet som findes i arboreter og botaniske haver. Derimod har den stærkt stigende interesse i USA.

I 1967 blev der sendt frøplanter af hybridene fra Poulsens Planteskole i Kvistgård til U.S. National Arboretum i Washington; frøene til disse planter er måske høstet på hybrider der stod i planteskolen. Et af hybridtræerne udviklede sig til et usædvanligt smukt, frodigt og livskraftigt træ med en tæt, kompakt, smal og konisk krone. Dette træ blev videre opformeret ved stiklinger og har vist sig at være meget modstandsdygtig mod kraftig vind og tørke. Det er perfekt til høje hække og læbælter, og det er bedre end andre træarter der tidligere blev anvendt til formålet, bl.a. en hybrid af *Cupressus* arter. Det dyrkes nu i stort omfang, især i USA, og sælges under handelsnavnet *Thuja 'Green Giant'*.

I de seneste årtier er der udviklet andre tilsvarende kultivarer som er patenteret, såsom *'Steeplechase'*, *'Green Splendor'*, *'Virginian™'*, *'Junior Giant'*. Nogle af disse er tydeligt vegetative mutationer af *'Green Giant'*, mens andre er udvalgt fra frøplanter eller opstået ved kontrolleret krydsning.

På hjemmesiden www.trees.com, der er en blog med vejledning for plantekøbere og kontakt til planteskoler, hedder det at *'Green Giant'* er værdsat for hurtig vækst og attraktiv form, den kræver kun lidt pleje og er modstandsdygtig mod sygdomme. Den kan blive 60 fod høj og 15-20 fod bred. Den kan vokse op til 5 fod om året, kan dyrkes på de fleste jordtyper, men kræver veldrænet jord.

Søren Fodgaard, baseret på artiklen fra Kórnik Arboretet samt www.trees.com